

Razvijanje osebnih in socialnih kompetenc učencev

MAJA ŠEBJANIČ ORAŽEM, Osnovna šola Puconci
maja.sebjanic@ospuconci.si

● **Povzetek:** Osebni in socialni razvoj, ki vključuje razvijanje osebnih in socialnih kompetenc učencev, je eno od osnovnih področij dela šolske svetovalne službe in pomembno prispeva k vzgojnemu delovanju šole. Šolski svetovalni delavec lahko k razvijanju teh kompetenc prispeva z vključevanjem v pouk in druge oblike vzgojno-izobraževalnega dela. Ob timskem pristopu v sodelovanju z (razrednim) učiteljem lahko pripravi in izvede dejavnosti, ki imajo dolgoročne učinke. Takšno je na primer področje medsebojnih odnosov med učenci s poudarkom na reševanju konfliktnih okoliščin. Za delo na tem področju je uporaben sklop delavnic, ki z različnimi oblikami dela prispevajo h krepitvi medsebojnih odnosov med učenci in razvijanju zmožnosti samostojnega konstruktivnega reševanja konfliktov.

Ključne besede: šolska svetovalna služba, osebni in socialni razvoj, medsebojni odnosi, reševanje konfliktov, formativno spremljanje.

Developing Students' Personal and Social Competences

● **Abstract:** Personal and social development, which encompasses the development of students' personal and social competences, is one of the basic areas of work of a school counselling service and contributes significantly to the school's educational function. A school counsellor can contribute to

the development of said competences by becoming involved in classes and other forms of educational work. Using a team approach, in cooperation with the (class) teacher, the counsellor can prepare and carry out activities with long-term effects. One relevant field is the interpersonal relationships among students, with emphasis on conflict resolution. Work in this field can benefit from a set of workshops that contribute to strengthening interpersonal relationships among students and developing their abilities of independent, constructive conflict resolution using various work methods.

Keywords: school counselling service, personal and social development, interpersonal relationships, conflict resolution, formative assessment.

Uvod

V 21. stoletju so se značilnosti vzgojno-izobraževalnega procesa spremenile in zahtevajo vedno večjo usmerjenost učnega procesa na učenca, strukturiranost in dobro načrtovanje, personalizacijo, inkluzivnost in socialnost učenja. To so tudi temeljna načela formativnega spremljanja in omogočajo sprotno spremljanje učenčevega doseganja zastavljenih ciljev in (samo)uravnavanje procesov učenja. Z dejavnostmi, ki vključujejo elemente formativnega spremljanja, lahko učence spodbujamo k prevzemanju odgovornosti za svoje učenje/vedenje, učenca postavimo v središče učnega procesa, spodbujamo njegovo zavzetost in motivacijo za učenje, upoštevamo individualne razlike med učenci in njihovo predhodno znanje, sproti podajamo povratne informacije o njihovem napredovanju, kar omogoča izboljševanje njihovih učnih dosežkov, in hkrati razvijamo zmožnost vrednotenja, usklajenega z zastavljenimi cilji in oblikovanimi merili uspešnosti.

Temeljna načela formativnega spremljanja omogočajo sprotno spremljanje učenčevega doseganja zastavljenih ciljev in (samo)uravnavanje procesov učenja.

Čustveni, osebni in socialni razvoj učencev

Čustveni razvoj skupaj s socialnim in spoznavnim razvojem učencem v drugem in tretjem razredu omogoča vedno »boljše zavedanje, razumevanje in razlaganje lastnih čustev in čustev drugih ter vse učinkovitejše nadzorovanje doživljanja in izražanja čustev« (Fekonja in Kavčič 2004, str. 428). Največji napre-

dek v njihovem čustvenem razvoju je tako razvoj nadzora nad doživljanjem in izražanjem negativnih čustev.

V tem obdobju so za čustveni razvoj bistvenega pomena medosebni odnosi, saj učenci preživijo več časa v vrstniških skupinah, ki so pomembne za izražanje tako prosocialnega kot tudi agresivnega vede-

nja. Prosocialno vedenje se kaže kot posameznikovo pozitivno prilagajanje socialnemu okolju, v katerem živi, ter dejavno in sistematično sodelovanje z drugimi. Nanj vplivajo tudi posameznikove spretnosti reševanja medosebnih problemov, kot so občutljivost za probleme, sposobnost oblikovanja različnih rešitev medsebojnih problemov, pojasnjevanja korakov, potrebnih za njihovo rešitev, razmišljanje o možnih posledicah vedenja za posameznika in druge ljudi in podobno (prav tam). Ta razvojni mejnik in njegove značilnosti je dobro upoštevati ob pripravi na delo z učenci.¹

Osebnostne in socialne kompetence

V evropskem prostoru se v zadnjih letih vedno bolj uveljavlja koncept ključnih oziroma vseživljenjskih kompetenc, ki zajema znanja, spretnosti in ravnanja. Ta bodo učencem pomagala pri osebnotnem razvoju in izpolnitvi, vključevanju v družbo ter pozneje v življenju pri iskanju službe in zaposlitvi. Ključne kompetence zajemajo sporazumevanje v maternem in tujih jezikih, digitalno pismenost, bralno pismenost, matematične in naravoslovne kompetence, učenje učenja, socialne kompetence, kompetence za aktivno državljanstvo, samoiniciativnost in podjetnost ter kulturno zavest in izražanje (Developing Key Competences at School in Europe. Challenges and Opportunities for Policy. Eurydice Report 2012; v nadaljevanju Developing Key Competences ... 2012).

Največji napredek v njihovem čustvenem razvoju je tako razvoj nadzora nad doživljanjem in izražanjem negativnih čustev.

Vloga šolske svetovalne službe pri osebnem in socialnem razvoju učencev

Šolska svetovalna služba se na področju osebnega in socialnega razvoja vključuje preko svetovalnega in posvetovalnega dela z učenci, učitelji in starši o splošnih značilnostih osebnega (to je spoznavnega in čustvenega) ter socialnega razvoja in o posebnostih v osebnem ter socialnem razvoju učencev (Čačinovič Vogrinčič idr. 2008, str. 21).

Svetovalno delo z učenci zajema svetovanje in neposredno pomoč ter koordinacijo pomoči učencem s težavami v osebnem in socialnem razvoju in svetovalno-preventivno delo z učenci v programih za spodbujanje osebnega in socialnega razvoja. Svetovalno in posvetovalno delo z učitelji pa

Svetovalno delo z učenci zajema svetovanje in neposredno pomoč ter koordinacijo pomoči učencem s težavami v osebnem in socialnem razvoju in svetovalno-preventivno delo z učenci v programih za spodbujanje osebnega in socialnega razvoja.

zajema posvetovalno delo z učitelji pri izdelavi individualnih programov dela z učenci, ki imajo težave v osebnem in socialnem razvoju, ter načrtovanje, koordinacijo in evalvacijo preventivnih programov za učence; neposredno pomoč učiteljem pri delu z učenci s težavami v osebnem in socialnem razvoju; in organizacijo, koordinacijo ali izvedbo predavanj in delavnic za učitelje o značilnostih normalnega osebnega in socialnega razvoja ter o značilnostih učencev s tovrstnimi težavami (prav tam, str. 21-22).

Dejavnosti za spodbujanje razvoja osebnih in socialnih kompetenc učencev

Šolski svetovalni delavec se v okviru svojega svetovalnega dela z učenci na področju osebnega in socialnega razvoja lahko torej aktivno vključi z oblikami svetovalno-preventivnega dela, kakor so na primer različne delavnice in druge aktivne oblike dela.

Pri načrtovanju dejavnosti in sprotnem spremljanju doseganja zastavljenih ciljev se svetovalni delavec lahko opre na vzgojne cilje iz učnih načrtov nekaterih predmetov, kot sta na primer slovenščina in spoznavanje okolja,

vendar le fragmentarno ob posameznih učnih temah. Ker za vzgojno področje nimamo posebnega učnega načrta in učnih ciljev, si pri načrtovanju različnih oblik dela z učenci svetovalni delavci lahko pomagamo z naborom standardov ASCA za področje osebnega in socialnega razvoja, pripravljenih v okviru Ameriškega združenja svetovalnih delavcev. V okviru teh ciljev učenec med drugim:

- obvlada strategije za reševanje problemov in za sprejemanje odločitev;
- je samodiscipliniran in zaupa vase;
- zna poiskati pomoč ustreznih ljudi v šoli in domačem okolju;
- konstruktivno rešuje konflikte;
- zna vzpostaviti prijateljske odnose, jih ohranjati in kooperativno sodelovati z drugimi;
- spreminjanje vedenja razume kot nujnost za razvoj in napredovanje;
- je olikan in se spoštljivo vede do drugih;
- obvlada strategije za obvladovanje pritiska vrstnikov (zna reči ne) in podobno (Standards for School Counseling Programs in Virginia Public Schools 2004; v nadaljevanju Standards ... 2004).

V nadaljevanju bomo prikazali primer sklopa delavnic na temo *Medsebojni odnosi*, pri katerih je bil poudarek na cilju konstruktivno reševanje konfliktov. Načrtovane delavnice so bile pripravljene in izvedene v drugem in tretjem razredu, njihova priredba pa bi bila primerena tudi še za prvi in četrti oziroma peti razred.

Načrt sklopa dejavnosti

Dejavnosti so bile načrtovane in pripravljene po načelih formativnega spremljanja in so zajemale vse njegove elemente, torej ugotavljanje predznanja, načrtovanje ciljev/namenov učenja in določitev meril uspešnosti, dokaze o učenju/učnih dosežkih, povratno informacijo ter samovrednotenje, vrstniško vrednotenje in samoregulacijo. Dejavnosti so zajemale nekatere obravnavane učne teme predmeta spoznavanje okolja in nekatera umetnostna besedila, predvidena za obravnavo pri slovenščini. Oblike dela so zajemale tako individualno delo kot tudi delo v dvojicah in skupinsko delo.

Ker za vzgojno področje nimamo posebnega učnega načrta in učnih ciljev, si pri načrtovanju različnih oblik dela z učenci svetovalni delavci lahko pomagamo z naborom standardov ASCA za področje osebnega in socialnega razvoja, pripravljenih v okviru Ameriškega združenja svetovalnih delavcev.

Načrtovani sklop dejavnosti je primeren za 8-10 šolskih ur, ciljna skupina pa so učenci prvega triletja (zlasti 2. in 3. razred). Poleg ciljev iz standardov ASCA za področje osebnega in socialnega raz-

voja so bili cilji dejavnosti cilji konativnega (vzgojnega) področja, in sicer:

- sprejemanje (prepoznavanje, sprejemanje, pozorno opazovanje - učenec prepozna in loči vedenje, ki je v skladu/neskladju z razrednimi pravili);
- reagiranje (upoštevanje in sledenje oblikovanim pravilom - učenec pozna pravila vedenja, jih razume in jim sledi, kaže pripravljenost za reševanje konfliktov);
- usvajanje (psih)socialnih veščin (učenec pozna in z vedenjem dokazuje, da upošteva usvojene veščine reševanja konfliktov).

Dejavnosti so bile razporejene tako, da je bil v ospredju posamezne delavnice en element formativnega spremljanja. Razpored dejavnosti je razviden v tabeli 1.

Pri načrtovanju in izvedbi dejavnosti je priporočljivo, da svetovalni delavec sodeluje z (razrednim) učiteljem, saj ta najbolje pozna učence, njihovo funkcioniranje, morebitne posebno-

sti in podobno, saj z učenci preživi največ časa. Tako lahko svetovalni delavec bolje spozna učence, svetuje in pomaga učitelju pri vzgojnih dejavnostih ter s tem opravi svoje svetovalno-preventivno delo. Poudariti pa je treba še, da je le s timskim pristopom, doslednostjo vseh strokovnih delavcev in sprotim spremljanjem napredka učencev mogoče dolgoročno vplivati na medsebojne odnose med učenci in njihovo zmožnost konstruktivnega reševanja konfliktov.

Predstavljamo primer sklopa delavnic v drugem in tretjem razredu na temo Medsebojni odnosi, pri katerih je bil poudarek na cilju konstruktivno reševanje konfliktov.

Določanje ciljev/namenov učenja in meril uspešnosti

V nadaljevanju se bomo osredinili na element določanja ciljev/namenov učenja in meril uspešnosti, saj se je v praksi izkazalo, da je delo najtežje ravno v tej fazi učenja.

Učenci se pri pouku učijo veliko o medsebojnih odnosih, ne nazadnje se o njih po-

Element formativnega spremljanja	Dejavnosti	Predvideno št. šolskih ur
Ugotavljanje predznanja	<ul style="list-style-type: none"> • Sociometrična preizkušnja • Slikovne karte • Pogovor o medsebojnih odnosih 	1
Načrtovanje ciljev in določitev meril uspešnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Skupno načrtovanje ciljev (določanje »pravil«) • Določitev meril uspešnosti • Strategija reševanja konfliktov - »semafor« 	1-2
Dokazi o učenju/učnih dosežkih	<ul style="list-style-type: none"> • Uporaba tehnike/strategije reševanja konfliktov (»semaforja«) • Zgodba, kako se naučiti lepega vedenja z opico Karlijem • Ilustracija/nadaljevanje zgodbe/strip 	1
Povratna informacija	<ul style="list-style-type: none"> • Pesem <i>Pretepač</i> (Tone Pavček) • Pismo/razvrščanje korakov reševanja konflikta v ustrezno zaporedje • Ugotavljanje uporabe veščin pri reševanju konfliktov • Lutkovna predstava <i>Dva zmerjavca</i> iz knjige <i>Zgodbe iz mesta Rič-Rač</i> (Lojze Kovačič) • Ilustracija/nadaljevanje zgodbe/strip 	2
Dokazi o učenju/učnih dosežkih	<ul style="list-style-type: none"> • Socialne igre - reševanje konfliktne situacije z igro vlog (delo v skupinah) • Vrstniška povratna informacija 	1
Samovrednotenje, vrstniško vrednotenje, samoregulacija	<ul style="list-style-type: none"> • Stripa s konfliktno situacijo <i>Blaž se pretepa</i> in <i>Kaja se grdo vede</i> iz zbirke <i>Takšno je življenje</i> • Nadaljevanje stripov - rešitev konfliktne situacije v dvojicah • Povratna informacija, samovrednotenje in vrstniško vrednotenje 	2-3

govarjamo ob različnih pravilih, zato običajno znajo navesti veliko podatkov pri ugotavljanju predznanja. Najbolje je, da si njihove odgovore zapišemo in jih izkoristimo pri načrtovanju dejavnosti ter določanju ciljev/namenov učenja in meril uspešnosti. Učenci v prvem triletju cilje/namene učenja najlažje razumejo v obliki pravil, ki se jih je treba držati, da se bodo vsi v razredu dobro počutili. Za določanje ciljev v obliki razrednih pravil lahko kot motivacijo uporabimo pesem Ferija Lainščka *Nova pravila*. Po branju pesmi se z učenci pogovorimo, katera pravila bi želeli v razredu, da bi se vsi dobro počutili. Pomagamo jim lahko z opornimi točkami oziroma začetki povedi, ki jih morajo dokončati, na primer *Želim si .../Ne želim .../Rad /-a bi, da .../Ne bi rad/-a, da ...* Pri tem učence spodbujamo, da vsak zase navedejo pravila (lahko pisno, lahko pa v obliki ilustracij), ki bi jih želeli, da bi bilo v šoli bolje, da bi se boljše počutili oziroma kaj bi spremenili, kar jih moti, kar se tiče medsebojnih odnosov. Sledi poročanje učencev in zapisovanje pravil. Tista pravila, ki se pojavijo najpogosteje, zapišemo na poseben plakat, ki ga izobesimo v razredu in dosledno uporabljamo. Dosledna uporaba pomeni, da se tudi (razredni) učitelj drži dogovorjenega, učence opozarja na pravila, ki so jih sami določili, in pomemb-

Le s timskim pristopom, doslednostjo vseh strokovnih delavcev in sprotnim spremljanjem napredka učencev je mogoče dolgoročno vplivati na medsebojne odnose med učenci in njihovo zmožnost konstruktivnega reševanja konfliktov.

nost njihovega upoštevanja v vseh fazah vzgojno-izobraževalnega dela.

Določena pravila uporabimo za oblikovanje meril uspešnosti, na podlagi katerih bodo učenci lahko sami spremljali, ali dosegajo zastavljene cilje. Tudi določanje meril uspešnosti mora biti običajno vodeno, pomagamo jim lahko z vprašanji, kot na primer: *Kako se bo to, kar so zapisali, opazilo oz. kako bo videti; Kako bodo vedeli, da se je to uresničilo; Kaj morajo storiti, da bodo upoštevali postavljena pravila*. Ob tem naj opozorimo, da učenci velikokrat navajajo, da *morajo biti pridni*, zato jim postavimo dodatno vprašanje, *kaj pomeni, da so pridni, kaj morajo storiti, da so pridni, kdaj jim kdo reče, da so pridni*. Učenci namreč poslušajo te fraze in jih redno uporabljajo, vendar ne znajo opisati, kaj pomenijo.

Ob koncu tega elementa se z učenci še enkrat pogovorimo o pomenu upoštevanja določenih pravil in jih spodbudimo, da navedejo strategije reševanja konfliktov. Učence lahko spodbudimo h konstruktivnemu reševanju konfliktov s pomočjo modela - »semaforja« reševanja konfliktov. Ta zajema reševanje konflikta po korakih, pri čemer vsaka barva semaforja pomeni en korak. Rdeča barva tako pomeni *USTAVI SE! Poskusi ostati miren - nikoli se ni dobro pogovarjati, ko si je-*

Učenci v prvem triletju cilje/namene učenja najlažje razumejo v obliki pravil, ki se jih je treba držati, da se bodo vsi v razredu dobro počutili.

Šola	OŠ Puconci	Razred	2. in 3.	Svetovalna delavka	Maja Šebjanič Oražem	
Element FS		Dokazi o učenju, učni dosežki			Št. ure	7.
Cilji	Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • se vživljajo v različne konfliktne situacije; • sodelujejo v skupinskem delu; • z igro vlog rešujejo konfliktne situacije v skladu/neskladju z oblikovanimi pravili; • poznajo pravila ustreznega ravnanja v konfliktnih situacijah, jih razumejo in jim sledijo; • kažejo pripravljenost za reševanje konfliktov na miren način; • z vedenjem dokazujejo, da upoštevajo usvojene veščine reševanja konfliktov. 					
Oblike dela	Skupinsko delo	Metode dela	Pogovor, igra vlog, pisna gradiva			
Literatura	Grošelj, N., Ribič, M. (2015). <i>Lili in Bine 2. Učbenik za spoznavanje okolja v 2. razredu</i> . Ljubljana: Rokus Klett. McGrath, H., in Francey, S. (1996). <i>Prijazni učenci, prijazni razredi. Učenje socialnih veščin in samozaupanja v razredu</i> . Ljubljana: DZS. Peklaj, C., in Pečjak, S. (2015). <i>Psihosocialni odnosi v šoli</i> . Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. Virk Rode, J., in Belak Ožbolt, J. (1991). <i>Razred kot socialna skupina in socialne igre</i> . Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.					

Tabela 2: Priprava dejavnosti

DEJAVNOSTI SVETOVALNE DELAVKE	DEJAVNOSTI UČENCEV	METODE IN OBLIKE DELA, PRIPOMOČKI
UVODNI DEL		
<p>Učence pozdravimo na našem sedmem skupnem srečanju. Povprašamo jih o njihovih vtisih glede našega dosedanjega dela, kaj jim je bilo najbolj všeč, kaj so se do sedaj naučili in ali se jim zdijo dejavnosti zanimive in koristne.</p> <p>Učencem povemo, da bomo z žrebom določili pet skupin s po tremi učenci in dve skupini s po štirimi učenci. Podamo jim škatlo z različnimi vrstami živali in naročimo, naj vsak izvleče en list. Učenci z isto živaljo sedejo za mizo, kjer je določen prostor za njihovo skupino. Če se prepirajo glede oblikovanih skupin, jih opomnimo na naše cilje in merila uspešnosti, saj se vse to upošteva pri njihovem delu.</p>	<p>Učenci podajajo svoje vtise in jih utemeljujejo.</p> <p>Učenci izvlečejo vsak svoj list. Skupine se posedejo za skupno mizo. Upoštevajo navodila in mirno počakajo na nadaljnja.</p>	Škatla, listki z živalmi
OSREDNJI DEL		
<p>Učencem povemo, da bodo danes postali neke vrste igralci, saj bodo po skupinah pripravili uprizoritev dane situacije. Vsaka skupina bo prišla pred tablo in odigrala svojo igro, ostale skupine pa bodo igro spremljale in na koncu komentirale.</p> <p>Razdelimo jim liste z opisom konfliktov in vlogami, ki si jih bodo razdelili v skupini. Pri pripravi iger naj učenci upoštevajo zastavljene cilje in merila uspešnosti, ne pozabijo pa naj tudi ne na napotke, ki smo jih posredovali v okviru povratne informacije.</p> <p><u>Igra vlog po skupinah</u></p> <p>Učencem razdelimo liste z opisanimi primeri iger vlog. Po potrebi učencem skupaj z učiteljico pomagamo pri pripravi uprizoritev z usmerjanjem, vendar jih spodbujamo k razmišljanju in iskanju rešitev vseh članov skupine.</p>	<p>Učenci pozorno poslušajo navodila.</p> <p>Učenci preberejo primer igre. Razmišljajo o rešitvah svojega primera in si razdelijo vloge. Pripravljajo igro.</p>	List z opisom primera
ZAKLJUČNI DEL		
<p>Učence prosimo, naj pridejo po skupinah pred tablo in uprizorijo svoj primer. Ostale spodbudimo k natančnemu opazovanju in na koncu k posredovanju povratnih informacij na podlagi zastavljenih ciljev in meril uspešnosti. Na koncu podamo povratno informacijo še sami.</p>	<p>Učenci predstavijo svojo igro, ostale skupine pa pozorno spremljajo. Podajajo povratne informacije.</p>	Plakat s cilji in merili uspešnosti

Tabela 3: Potek dejavnosti

Janja joka, ker jo je Jure zbadal, češ da je nerodna pri športni vzgoji, ker ne zna preskakovati kolebnice.
Učiteljica naroči, naj pospravimo igrače po igri. Vsi upoštevajo navodila, le Nuša ne.
Mojca je s sošolkami igrala igro črni peter in pri tem ni upoštevala pravil igre.
V odmoru vam je učiteljica dala žogo, da se lahko igrate igro po svojem izboru. Dečki želijo igrati nogomet, deklice pa med dvema ognjema. Nastane prepir, drug na drugega se kregate in kričite. Kako boste ravnali, da rešite spor?
Med odmorom so sošolci vzeli tvojo igračo, ne da bi te prej vprašali. Ko prideš nazaj v razred, ugotoviš, da tvoja igrača manjka. Kaj storiš?
Pri podaljšanem bivanju ste se sprli, po kakšnem vrstnem redu boste reševali interaktivno nalogo na tabli. Med sabo ste se zmerjali in sošolec/ena sošolka je po prepiru začel/začela jokati, ker ste ga/jo zmerjali. Kaj boste storili?
Pri malici te je sošolec potisnil in si polil čaj po drugem sošolcu. Kaj boste storili?

zen. Sledi oranžna barva, ki pomeni **POZOR, POČAKAJ!** Premisli, preden kaj rečeš. Poskusi se izogniti žaljivkam. Namesto da samo obtožuješ, povej, kako se počutiš in zakaj. Išči rešitve, ki bodo sprejemljive za vse. Dobro poslušaj, ne prekinjaj. V tem koraku je zelo dobro, da damo učencu čas, da razmisli ob vprašanih oziroma opornih točkah (Počutim se ... - povej, kako se počutiš; Ko ... - povej, kaj se je zgodilo; Ker ... - povej, kaj te je razburilo; Želim ... - povej, kaj želiš, da se zgodi ali spremeni). Šele po tem preidemo na zadnji korak, zeleno barvo, in sicer **UKREPAJ!** Izberi rešitev, s katero boste vsi zadovoljni. Morda nimaš prav. Tega ni lahko priznati. Ko ti bo to uspelo, boš zadovoljen. Čestitaj si.

Izkušnje kažejo, da je učencem ta model všeč in si ga zlahka zapomnijo, poleg tega pa je uporaben, saj ni predolg in vsebuje ključne korake konstruktivnega reševanja konfliktov.

Primer dejavnosti učencev – dokazi o učenju, učni dosežki

V tabelah 2 in 3 je primer konkretne priprave dejavnosti, pri katerih je bil v ospredju element dokazi o učenju oz. učni dosežki. V tabeli 4 smo dodali še primere, ki smo jih uporabili pri dejavnostih. Naj dodamo, da so prvi trije primeri iz učnega gradiva za spoznavanje okolja za 2. razred, ostali pa so naši lastni primeri, ki smo jih sestavili glede na težave, ki so se pojavljale v razredu.

Sklep

Predstavljeni sklop delavnic na temo medsebojni odnosi, v katerih smo se osredinjali na konstruktivno re-

Pedagoški delavci s svojim zgledom pomembno vplivamo tako na učenje kot na vedenje učencev.

ševanje konfliktov, je bil preizkušen v več oddelkih na OŠ Puconci v dveh različnih šolskih letih. Glede na naše izkušnje je učencem všeč takšna oblika dela, vanj se z veseljem vključujejo in radi sodelujejo v tovrstnih dejavnostih.

Za uspešnost načrtovanih dejavnosti po načelih formativnega spremljanja in doseganje zastavljenih ciljev je izjemno pomembna dejavnost vključenost učencev v vse korake učnega procesa oziroma v vse elemente formativnega spremljanja. Zlasti pomembna je vključenost učencev v samo načrtovanje ciljev in določitev meril uspešnosti (v njim razumljivem jeziku). Izjemnega pomena je ne nazadnje tudi doslednost upoštevanja dogovorov vseh udeležencev procesa, tako svetovalnega delavca, učitelja in tudi učencev. Ključnega pomena je glede na izkušnje timsko sodelovanje svetovalnega delavca in (razrednega) učitelja, saj lahko le tako dosežemo dolgoročne učinke na področju medsebojnih odnosov med učenci in pomembno vplivamo na razvoj njihovih osebnih in socialnih kompetenc. Pedagoški delavci smo namreč tisti, ki s svojim zgledom pomembno vplivamo tako na učenje kot na vedenje učencev.

K uspehu formativnega spremljanja razvijanja osebnih in socialnih kompetenc učencev pomembno prispevajo sprotne spremljanje dela in napredka učencev, sprotne podajanje povratnih informacij (tako učitelja kot vrstnikov) na podlagi zastavljenih ciljev in meril uspešnosti ter sprotne spremljanje oziroma evidentiranje dokazov o učenju; zlasti priročno se je izkazalo oblikovanje osebnih map učencev (portfolijev), v katerih se zbirajo izdelki učencev. <

Viri in literatura

1. Čačinovič Vogrinčič, G. idr. (2008). *Programske smernice. Svetovalna služba v osnovni šoli*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
2. Dumont, H. idr. (2013). *O naravi učenja. Uporaba raziskav za navdih prakse*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Dostopno na <http://www.zrss.si/pdf/o-naravi-ucenja.pdf> (17. 12. 2016).
3. European Commission/EACEA/Eurydice (2012). *Developing Key Competences at School in Europe. Challenges and Opportunities for Policy. Eurydice Report*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
4. Fekonja, U., in Kavčič, T. (2004). Čustveni razvoj v srednjem in poznem otroštvu. V: Marjanovič Umek, M., in Zupančič, M. (ur.), *Razvojna psihologija*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete, str. 428-439.
5. Gradivo srečan in izobraževanj projekta *Formativno spremljanje/preverjanje*. Ljubljana, Maribor: ZRSS.
6. Holcar Brunauer, A. idr. (2016). *Formativno spremljanje v podporo učenju. Priročnik za učitelje in strokovne delavce*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
7. *Standards for School Counseling Programs in Virginia Public Schools* (2004). Dostopno na http://www.doe.virginia.gov/support/school_counseling/counselingstandards.pdf (3. 2. 2017).
8. *Tes. Teaching Resources*. Dostopno na <https://www.tes.com/teaching-resources> (15. 3. 2016).